

Bölüm 16

STRATEJİK PLANLAMANIN ÖRGÜTSEL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ertuğrul KÖSE¹

GİRİŞ

Günümüz iş dünyasında rekabetin yoğunlaşması, teknolojik yenilikler, dış çevrede yaşanan gelişmeler ve risklerin artması gibi faktörler örgütler için stratejik yönetim uygulamalarının önemi daha da artırmıştır. Örgütlerin hedeflerine ulaşabilmesi, sürdürülebilir kârlılık seviyelerinin yakalanması ve devamlılıklarının sağlanabilmesi için stratejik planların hazırlanması ve uygulamanın da örgüt üyeleri tarafından sürekli olarak takip edilmesi gerekmektedir.

Stratejik planlama ilk olarak İkinci Dünya Savaşı sonrası 1950'li yıllarda gündeme gelmiş, daha sonra da çok sayıda örgüt tarafından uygulama alanı bulmuştur. Stratejik planlama, örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için durum analiziyle başlayan misyon, vizyon ve temel değerlerin tanımlanması ile hedeflere yönelik stratejilerin ve faaliyetlerin belirlenmesini içeren kararlar bütünü olarak tanımlanabilir. Stratejik planlama kavramının gelişimine başta Drucker (1954) olmak üzere, Chandler (1962), Ansoff (1965), Mintzberg (1973), Hammer (1984) ve Bryson (1995) gibi çok sayıda araştırmacının önemli katkıları olmuştur.

Performans, genel olarak planlanan bir hedefe ne düzeyde ulaşıldığını gösteren nicel ya da nitel bir ifadedir. Örgütsel performans ise, örgütün stratejik amaçları çerçevesinde belirlenen hedeflerine ulaşma düzeyini gösteren ölçümdür. Teknolojik imkânların sağladığı kolaylıklarla anlık olarak takip edilebilen performansın belli aralıklarla değerlendirilmesi örgütsel etkinlik ve verimliliğe olumlu katkıda bulunur.

Bu çalışmada, stratejik planlamanın örgütsel performans üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Birinci bölümde strateji, stratejik planlama, stratejik planlama süreci ve stratejik planlamanın örgütlere sağladığı katkılara yer verilmiştir. İkinci bölümde, örgütsel performans, örgütsel performansın boyutları, örgütsel performans modelleri ve örgütsel performansın yararları üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, stratejik planlamanın örgütsel performans üzerindeki etkisi ele alınmıştır.

¹ Dr., Gübre Fabrikaları Türk A.Ş., Risk, Süreç ve Kalite Yönetimi Müdürü, ertugrulkose73@gmail.com

KAYNAKÇA

1. Acar, S. (2019). İşletmelerin vizyon bildirimlerinin stratejik yönden incelenmesi: BİST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan firmalara yönelik bir içerik analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 202-215. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.593>.
2. Akyüz, M. (2018). Stratejik liderlik. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 45-66.
3. Almansoori, M. R. (2021). The mediating role of sustainability between strategic planning and the performance of governmental organizations. *International Journal of Contemporary Management and Information Technology*, 1(2), 28-34.
4. Arabacı, İ. B., & Gündüzalp, S. (2014). Türkiye'deki üniversitelerin değerler algısı. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(3), 115-144.
5. Arasa, R., & K'Oboonyo, P. (2012). The relationship between strategic planning and firm performance. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(22), 201-213.
6. Bekmezci, M., Orçanlı, K., & Eroğluer, K. (2020). Entellektüel sermayenin örgütsel performansa etkisinde bilgi paylaşımının düzenleyici rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1585-1604. <https://doi.org/10.20491/isarder.2020.931>.
7. Bryson, J. M. (1995). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
8. Bryson, J. M. (2011). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement*. San Francisco: Jossey-Bass.
9. Cavlak, H. (2020). Değer bazlı performans ölçümüne katkı sunan üç ölçüm aracı: Performans ölçüm matrisi, performans piramidi ve Cambridge performans ölçüm çerçevesi. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 79-85. Doi: 10.47542/sauied.811449.
10. Chandler, A. D. (1962). *Strategy and structure: Chapters in the history of the American industrial enterprise*. Cambridge: M.I.T. Press.
11. Daft, R. L. (2015). *Organization theory and design*. Ohio: Cengage Learning.
12. Demir, C., & Yılmaz, M. K. (2010). Stratejik planlama süreci ve örgütler açısından önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 69-88.
13. Demirdizen, Ö. (2012). Stratejik planlama, stratejik planlama süreci, hukuki altyapısı ve kamuda gelişimi. *Akademik Bakış Dergisi*(31), 1-23.
14. Doğan, H. (2020). İş performans ve performans değerlendirme sistemi üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 44-55.
15. Elitaş, C., & Ağca, V. (2006). Firmalarda çok boyutlu performans değerlendirme yaklaşımları: Kavramsal bir çerçeve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 343-370.
16. George, B., Walker, R. M., & Monster, J. (2019). Does strategic planning improve organizational performance? A meta-analysis. *Public Administration Review*, 79(6), 810-819. Doi: 10.1111/puar.13104.
17. Gomera, S., Chinyamurindi, W. T., & Mishi, S. (2018). Relationship between strategic planning and financial performance: The case of small, micro and medium-scale businesses in the Buffalo City Metropolitan. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 21(1), 1-9. <https://doi.org/10.4102/sajems.v21i1.1634>.
18. Gomes, G., & Wojahn, R. M. (2017). Organizational learning capability, innovation and performance: Study in small and medium-sized enterprises (SMES). *Revista de Administração*, 52, 163-175. <http://dx.doi.org/10.1016/j.rausp.2016.12.003>.
19. Hill, C. W., Schilling, M. A., & Jones, G. R. (2017). *Strategic management: Theory & cases: An integrated approach*. Boston: Cengage Learning.
20. Ilgar, M. Z., & Ilgar, S. C. (2019). Paydaş analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1835-1860. Doi:10.26466/opus.574116.
21. Khoshtaria, T. (2018). The impact of strategic planning on organizational performance through strategy implementation (2018). *Globalization & Business*, (5), 84-89.
22. Kocaoğlu, M., Karaman, S., Sarigül, M. M., & Öztaş, N. (2020). Üniversitelerde stratejik planlama süreçlerinin karşılaştırmalı analizi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 22(39), 225-238.

23. Konaklıoğlu, E., & Atar, A. (2017). Stratejik insan kaynakları uygulamaları ile otel işletmelerinin finansal olmayan örgüt performansı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 6-19.
24. Kornelius, H., Supratikno, H., Bernarto, I., & Widjaja, A. W. (2021). Strategic planning and firm performance: The mediating role of strategic maneuverability. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(1), 479-486. Doi:10.13106/jafeb.2021.vol8.no1.479.
25. Köse, E. (2019). *Karar verme yetkinliği ve yönetsel performans*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
26. Küçükşüleymanoğlu, R. (2008). Stratejik planlama süreci. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 403-412.
27. Lin, W. L., Yip, N., Ho, J. A., & Sambasivan, M. (2020). The adoption of technological innovations in a B2B context and its impact on firm performance: An ethical leadership perspective. *Industrial Marketing Management*, 89, 61-71. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2019.12.009>.
28. Mamabolo, A., & Myres, K. (2019). Performance measurement in emerging market social enterprises using a balanced scorecard. *Journal of Social Entrepreneurship*, 11(1), 65-87. Doi:10.1080/19420676.2018.1561499.
29. Nolan, T. M., Goodstein, L. D., & Goodstein, J. (2008). *Applied Strategic Planning: An Introduction*. New York: John Wiley & Sons.
30. Onurlubaş, E., Öztürk, D. (2020). Hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerindeki etkisi: Butik oteller üzerine bir uygulama. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(3), 756-766.
31. Özalp, İ. (1998). İşletmelerde stratejik planlama. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 33-42.
32. Özer, M. A. (2015). İşletmelerde stratejinin önemi üzerine değerlendirmeler. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 7(14), 69-84.
33. Pasha, O. Q., Poister, T. H., & Edwards, L. H. (2018). Mutual relationship of strategic stances and formulation methods, and their impacts on performance in public local transit agencies. *Administration & Society*, 50(6), 884-910. <https://doi.org/10.1177/0095399715587524>.
34. Peker, A. E., & Boyraz, A. (2017). Stratejik yönetim kavramına teorik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 67-92.
35. Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York: Free Press.
36. Sorooshian, S., Aziz, N. F., Ahmad, A., Jubidin, S. N., & Mustapha, N. M. (2016). Review on performance measurement systems. *Mediterranean Journal of Social Sciences* 7.1 (2016): 123-123., 7(1), 123-132. Doi:10.5901/mjss.2016.v7n1p123.
37. Tomal, D. R., & Jones, K. J. (2015). A comparison of core competencies of women and men leaders in the manufacturing industry. *The Coastal Business Journal*, 14(1), 13-25.
38. Twaissi, N., & Aldehayyat, J. (2021). Do stakeholders matter? Stakeholders as moderators in the relationship between formal strategic planning and organizational performance. *Management Science Letters*, 11, 1175-1188. Doi: 10.5267/j.msl.2020.11.0021.
39. Ülgen, H., Mirze, S.K. (2013). İşletmelerde stratejik yönetim. İstanbul:Beta Basım.
40. Wade, D., & Recardo, R. J. (2001). *Corporate performance management: How to build a better organization through measurement-driven, strategic alignment*. New York: Routledge.
41. Wolf, C., & Floyd, S. W. (2017). Strategic planning research: Toward a theory-driven agenda. *Journal of Management*, 43(6), 1754-1788. Doi: 10.1177/0149206313478185.
42. Yeşil, S., Doğan, İ. F., & Doğan, Ö. (2016). Örgüt kültürünün girişimcilik yönelimi ile örgütsel performans üzerindeki etkisi: Kahramanmaraş ili tekstil sektörü örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 150-172. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER746>.
43. Yüreğir, O. H., & Nakıboğlu, G. (2007). Performans ölçümü ve ölçüm sistemleri: Genel bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 545-562.